

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ

Системні уявлення і знання про сучасний стан перекладознавчих студій є важливою часткою пізнавальних процесів у галузі теорії перекладу та його практик, що значною мірою визначило спрямування сучасних наукових суджень про еквівалентність [2, с. 20-28]. З метою категоризації цього поняття звертаємося до визначення перекладу О. О. Селівановою. Процес перекладу О. О. Селіванова кваліфікує як «цілеспрямовану лінгвопсихоментальну діяльність особистості перекладача як рекреативної системи, що поєднує інтерпретацію оригінального тексту та породження на підставі цієї інтерпретації тексту перекладу» [5, с. 541], адже у цьому цілісному процесі метою є встановлення еквівалентності оригіналу та перекладу, і «з огляду на це процес перекладу можна кваліфікувати як інтерпретаційну-породжувальний дискурс» [5, с. 541]. Еквівалентність обох текстів лишається важливим завданням будь-якого перекладу. О. О. Селіванова кваліфікує еквівалентність як «найоптимальніший баланс семантики і форми, денотативної, конотативної, стилістичної, культурної та прагматичної інформації текстів оригіналу і перекладу» [6, с. 456], і тому це визначення формує уявлення про комплексну відповідність тексту перекладу текстові оригіналу.

Теоретичні засади застосування усіх наявних умінь та характеристик перекладу у сучасних наукових дослідженнях залучають до аналізування текстів цілу низку правил і технік, серед яких основними є досягнення еквівалентності при перекладі.

Досягнення еквівалентності є метою і результатом перекладу, інструментом цього є застосування трансформацій, які, згідно із традиційною думкою, формують базовий комплекс модифікацій і замін у перекладі. За визначенням О. О. Селіванової, трансформації розглядаються, «як прийоми, що сприяють досягненню еквівалентності перекладу та передбачають процедуру перетворення з метою переходу від одиниць оригінального тексту до одиниць перекладу» [4, с. 683]. На думку дослідників, трансформації «характеризуються психологічною реальністю» [1, с. 16], тобто можуть бути прогнозованими у процесі перекладу. За класифікацією О. О. Селіванової, диференціація трансформацій передбачає поділ на формальні та формально-змістові трансформації, що встановлюється на усіх рівнях тексту оригіналу і тексту перекладу [6, с. 458-461], тому переклад англomовного тексту проаналізовано за принципами класифікації трансформацій О. О. Селіванової на фонетичному, граматичному, лексичному та прагматичному рівнях.

Своєрідність оригінальних текстів і їх інтерпретація при перекладі багато у чому залежать від жанрової специфіки оригіналу. Переклад художньо-публіцистичного твору містить еквівалентні одиниці і структури тексту оригіналу, встановлені на відповідних рівнях обох текстів, і відповідає особливостям художніх творів цього жанру.

Тексти художньої літератури є «створеними за специфічними законами еквівалентності» [3, с. 27], демонструють прагнення до зближення з оригіналом,

часто за умови практично недосяжної тотожності, і тому відносна самостійність перекладу зумовлена не лише мовним, але й літературним середовищем.

Відтворення поетичного світу художніх творів вимагає особливих методів відображення реальності і виявляється у необмеженому застосуванні авторської фантазії, художньої вигадки, що надають авторові свободу створення художніх поетичних образів і обставин розвитку сюжету. У художній публіцистиці відбувається обмеження створюваних образів реальністю фактів, адже публіцистичний твір зрідка спирається на вигадки та домисли, адже оперує фактами, так само як авторськими здогадками та гіпотезами, висунутими на основі цих фактів [7].

Одним з предметів зображення художньої публіцистики є людська спільнота, окремі персоналії, характери, історичні долі людей і людства. Публіцистичний твір містить узагальнення, зроблені через призму зображення індивідуальності, що поєднується із поетичною матрицею публіцистики, а саме її образно-символьним прочитанням. Письменник-публіцист здатен в усьому бачити численні вираження реальності, тому присутність автора у публіцистичному творі зазвичай дуже відчутна, адже його власна особистість, формуючи образно-символьне прочитання дійсних фактів, подій та явищ виходить на новий рівень авторської інтерпретації реальності [7].

Переклади художніх текстів мають власні особливості досягнення еквівалентності оригіналу, тому що художні твори мають власного автора, демонструють своєрідний мовний матеріал і відтворюють його у власному мовному та літературному середовищі. Створення особливої еквівалентності художнього перекладу й дотримання жанрових і композиційних вимог оригіналу виявляють певні труднощі перекладу, а саме: лексико-граматичні відмінності мов, дотримання фонових знань щодо соціокультурного середовища, відображення ідіостилю автора оригінального тексту та створення власного перекладацького ідіостилю.

Ідіостилистичні характеристики авторської манери зумовлені світоглядом автора, його власним поглядом на світ, впливом сучасної йому естетики і використанням художніх засобів зображення у їхньому взаємному зв'язку. Усі ці властивості формують оригінальну манеру письменника, автора художньо-публіцистичного тексту, яка має бути відтворена при перекладі. Саме тому важливим елементом виконання перекладу є пильне вивчення літературного матеріалу, публіцистичного твору Девіда Мас Масумото, «Чотири Сезони Відчуттів» (Four Seasons in Five Senses, 2003) [8].

Одним з художніх засобів зображення твору, на думку американських рецензентів і оглядачів творчості Масумото, є описи процесів, що залучають усі органи чуття, адже, вдихаючи запах плодів, господар визначає час, коли персик готовий бути зірваним; очі фермера стежать за сезонними змінами врожаю; його дотик вимірює вагу плоду; на слух він розпізнає кожен голос, що долинає з садів; на смак він відчуває освіжаючий присмак фруктів у ідеальний час їх дозрівання [7]. Візуальний ефект публіцистики Масумото є очевидним, адже автор запрошує читача спостерігати за розквітливими деревами персиків, чути симфонію дозрілих фруктів, відчувати його зусилля від важкої праці у саду. Текст оригіналу містить численні описи збирання персиків, подробиці того, як збирачі зривають стиглий персик і змахують росу, вдихаючи його мускусний аромат.

Автор посилює чуттєвий ефект своєї прози описуючи, як збирачі відкушують від стиглих фруктів, тому сприймання твору Масумото схоже на те, як п'ють фруктовий нектар, неначе добре витримане вино.

Художній світ твору Масумото вибудовано навколо своєрідного логічного «ядра», вроджених уявлень і уподобань автора про природу і сутність садівництва. Методи зображення різноманітних сторін каліфорнійського виробництва фруктів вимагають вживання виробничих, економічних та фінансових термінів, поряд із масштабними художніми описами зміни сезонів, особливостей збору врожаю, щоденної праці збирачів, ритейлерів, перевізників та менеджерів. Збереження і правильна інтерпретація складного англомовного оригіналу стали метою реалізації перекладу і застосування усіх можливих необхідних перетворень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карабан В.І. та ін. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі(вибрані граматичні та лексичні проблеми) Навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2003. 208 с.
2. Леал, Аліс. Еквівалентність. В: Енциклопедія перекладознавства: Т.3: пер. з англ. За ред. Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара; за заг. ред.: О.А.Кальниченка та Л.М. Черноватого. Вінниця: Нова Книга, 2021. 312 с. С. 20-28.
3. Мамрак А.В. Вступ до теорії перекладу: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 394 с.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
5. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2010. 844 с.
6. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Монографічне видання. Черкаси: Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
7. Four Seasons in Five Senses: Things Worth Savouring <https://www.amazon.com/Four-Seasons-Five-Senses-Savoring/dp/0393325369>
8. Masumoto, David Mas. Four Seasons in Five Senses: Things Worth Savoring. 2004. 286 p.